

Ekonomik Performansın Arttırılmasının Ön Şartı: Ekonomik ve Siyasi İstikrarın Sağlanması

Erdem ALPTEKİN

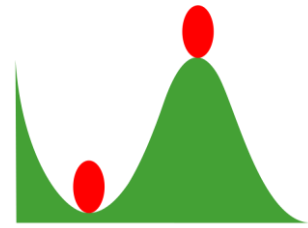
2001 krizi sonrası siyasi istikrar ve makro reformlar sayesinde ülkemiz ekonomisi büyük bir gelişme gösterdi.

Yüksek büyüme hızı, tek haneli enflasyon oranları ve kamu borcunun milli gelire oranı göstergelerinde yakalanan başarı, ekonomik ve siyasi istikrarın sağlanmasıyla ortaya çıktı.

Türkiye ekonomisi bugün, 2008'in ilk 6 ayını geride bırakmış sayılır.

Dünyadaki olumlu gelişmelerin rüzgârını arkamıza alarak, son yıllarda hızlı büyüdük.

Ancak bu hızlı büyüme dönemi, bizi yanılttı ve rehavete soktu.

2001 krizi sonrası en düşük büyüme 2007 yılı içerisinde yaşandı.

Ekonominin geri plana itilmesi ve siyasette ortaya çıkan istikrarsızlık, ekonomide yakalanan başarı trendini tersine döndürdü.

Son zamanlarda ekonomi hep arka planda kaldı.

Kapatma davası, piyasalara düşen olumlu haberlerin ardından yatırımcıların yeni pozisyon almadan tekrar düşünmesine, çoğu kez de alım yapmamasına ya da alabileceğinden daha az pozisyona almasına neden oluyor.

Milletvekili ve cumhurbaşkanlığı seçimlerinin ardından, iç politikada tansiyonun düşmesi beklenirken, kapatma davası, gündeme bomba gibi düştü.

Ayrıca; AB müzakereleri de, son zamanlarda hız kesti.

AB ile müzakere sürecinin kesintiye uğraması demek ülkemizde, reformların da kesintiye uğraması, ayrıca siyasi ve ekonomik istikrarsızlığın derinleşmesi demek.

Nitekim ekonomideki dalgalanmalar, siyasi krizlerden nasibini alan piyasaların üzerine kara bir bulut gibi çöktü.

Bugün, iş dünyası ekonominin rayında gitmediğinden ve rehavete kapıldığından şikayetçi.

Aynı durum yabancı yatırımcılar için de geçerli.

Günümüzde ekonomik beklentilerin kötüleşmesi, ekonomik performansın önündeki en büyük engel.

Mevcut ekonomik tabloda;

- Son yıllarda yeterli büyüme rakamına ulaşamadı.
- Türkiye'ye doğrudan yabancı sermaye girişi, geçen yıla göre azaldı.
- Reformlar gecikti.
- İç piyasada işler durma noktasına geldi.
- Yüksek faizler, üretim maliyetlerini her geçen gün artırıyor.
- Mali disiplinin bozulması ve kamu harcamalarının artması, enflasyonla mücadeleyi zorlaştırıyor.
- Sanayi stratejimiz ve istihdam envanterimiz hala oluşturulamadı.

Son olarak IMF ile yollarımızın ayrılması da ekonomide belli bir sıkıntı yaratacak gibi.

IMF, 1999 sonlarından başlayarak Türkiye'ye tarihinin en büyük desteğini verdi.

Ülkemizin kriz sonrasında yaşadığı yeniden yapılanma hamlesinde, IMF'nin finansal desteği oldukça önemliydi.

IMF ile gerçekleştirilen tüm niyet mektuplarında mali af yapılmayacaktır, dendi.

Aksine, IMF ile ilişkiler biter bitmez sosyal güvenlik sistemine prim borcu olanların yükümlülüklerinin önemli bir bölümüne af getirildi.

IMF ile ilişkileri ekonomimizde işlerin iyi gitmediği bir dönemde kopardık.

Faiz, cari açık ve işsizlik problemini; ekonominin hızlı büyüdüğü dönemlerde bile tam olarak çözemedik.

T.C. Merkez Bankası faiz oranlarını en son toplantısında %15,75'ten %16,25'e yükseltti.

Bu durum, kredi faizlerinin daha artacağına işaret ediyor.

Açıklamalara göre, faiz artırımını bununla sınırlı kalmayacak, yanı sıra yeni faiz artırımları yolda.

Faiz artışının ortaya çıkardığı sonuç; portföy yatırımlarının (sıcak para hareketinin) hızlanması sayesinde cari açığın finanse edilmesi ve kurların düşmesi.

Gösterge faiz oranları % 16,25 olmasına karşın piyasa faiz oranları % 20'nin üzerine tırmandı.

Yanlış ekonomi politikalarında ısrar etmenin bedelini, YTL'yi değerli tutarak ödemeye devam ediyoruz.

Yabancılar, hazine bonosu ve tahvilden elde ettikleri karı dünyanın hiçbir yerinden elde edemiyorlar.

Yabancılar, yurtdışından % 3-5 faiz aralığında dolar bazında borçlanıyor.

Bu parayı Türkiye'de YTL'ye çeviriyorlar.

Kuru bu giriş ile aşağı çektikleri gibi, dünya üzerinde olmayan yüksek faiz ile YTL üzerinden kazanç sağlıyorlar.

Kur gerilerken yükselen faiz, sıcak paranın da kârını katlıyor.

Bu duruma karşı konulması gerekirken ortada yapılan hiçbir şey yok.

Paradan para kazanılması dönemi artık son bulmalı.

Şu an uygulanan ekonomi politikaların sonu; düşük büyüme, yüksek enflasyon ve artan işsizlik olarak karşımıza çıkıyor.

İşte sonuçlar ortada.

Enflasyon yine çift hanelerde.

TÜİK'in 2003 baz yılı verilerine göre, Mayıs ayı itibariyle yıllık enflasyon TÜFE'de % 10,74, ÜFE'de ise % 16,53 oldu.

Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği'nin Ticaret Sicili verilerine göre, bu yılın 5 ayında, açılan şirket sayısında, geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 1,7'lik azalma olurken, kapanan şirket sayısında ise yüzde 18,8'lik artış görüldü.

TOBB'dan yapılan yazılı açıklamada, geçen yılın ilk 5 ayında 48.192 olan açılan şirket sayısı, bu yılın söz konusu döneminde 47.395'e geriledi. Geçen yılın Ocak-Mayıs döneminde 15.520 olan kapanan şirket sayısı ise bu yılın aynı döneminde 18.433'e yükseldi.

OECD'nin Ekonomik Görünüm Raporu'nda; ülkemizin 2007'de % 4,5 olan gayri safi yurt içi hasıla büyüme oranının bu yıl % 3,7'ye düşeceği, 2009'da ise % 4,5 olacağı tahmini yer aldı.

OECD raporunda, "Uluslararası mali piyasa koşullarının kötüleşmesi ve Anayasa Mahkemesi'nde iktidar partisi aleyhine görülen davanın, siyasi hayatta belirsizlik yarattığı ve bunun da Türkiye'nin risk primini ve faiz oranlarının gelişmekte olan ülkelere oranla daha fazla artmasına yol açtığı" ifade edildi.

Ocak-Nisan döneminde dış ticaret açığı 22,5 milyar dolar.

Aslında bu durumu, küresel ekonomik duruma bağlayanlar olacaktır.

Ancak küresel dalgalanmanın bugüne kadar, Türkiye ekonomisi üzerindeki etkileri sınırlı kaldı.

Dış finansmana bağımlı olan ülkemizin, uluslararası risk iştahındaki olumsuz gelişmelerden etkilenmesi söz konusu olabilir.

Bu nedenle, risk primi artışlarının önlenmesi ve kırılganlıkların azaltılması için mali ve parasal disiplinin korunması kritik önem taşıyor.

Küresel gelişmeler; kredi piyasalarını daraltmaya ve enerji ile hammadde fiyatlarını yükseltmeye başladı bile.

Ülkemizde ekonomik ve siyasi istikrarın sağlanamamasının yanı sıra bugüne kadar etkin ekonomi politikalarının uygulanamaması, ülkemiz ekonomisindeki beklentilerin kötüye gitmesindeki en büyük neden olarak karşımızda.

Dünyada büyüme ve verimlilik düşüyor. Enflasyon artık tüm dünyayı tehdit ediyor.

Ülkemizde ise yüksek faiz, üretimin ve yatırımın maliyetini her geçen gün artırıyor.

Protesto edilen senetlerdeki artış, piyasadaki durgunluğun boyutunu gözler önüne seriyor.

Nisan 2008 itibariyle; protestolu senet sayısı, bir önceki yılın aynı dönemine göre % 14,1 artarak 122 bin 182 adede çıktı. Protestolu senet miktarı ise, geçen yılın aynı dönemine göre, % 23 yükseldi.

Ekonomimiz 24 çeyrektir kesintisiz büyümesine karşın işsizlik sorunu hala kanayan önemli bir yara.

Mart 2008 itibariyle resmi işsizlik oranı % 10,7.

İşsizlik sorununu çözmek ve piyasalara nefes aldirmek amacıyla yürürlüğe giren istihdam paketinin işverenler üzerinde olumlu etkiler olacağı kesin.

Ancak paketin, ülkemizin en önemli sorunlarından biri olan işsizliği ortadan kaldırması pek mümkün değil.

DPT'nin istihdam paketindeki düzenlemeleri dikkate alarak yaptığı resmi tahminler de;

- Önümüzdeki iki yıllık süreçte istihdam artışının gerileyeceğini,
- İşsiz sayısının artacağını gösteriyor.

Yasa; istihdamı teşvik edici ve işsizliği azaltıcı düzenlemeler getiriyor.

Bu açıdan istihdam paketinin yatırım teşvikleriyle desteklenmesi gerekiyor. İstihdam üzerindeki vergi yükünün azaltılması için indirim oranının artırılması yeterli değil.

Asıl yapılması gereken, verginin tabana yayılarak kayıt dışının kayıt altına alınması olmalı.

İstikrarlı bir ekonomik büyüme ve kalkınma için üreticinin ve ihracatçının yanında olmamız gerekiyor.

Ülkemizde ihracata ve üretime dayalı bir ekonomik döngünün kurulması şart.

Maliyetleri düşürecek ve rekabeti arttıracak teşviklere ihtiyaç var.

Hem ara mal ithalatını yavaşlatacak hem de KOBİ'leri canlandıracak yeni bir ekonomi politikası gerekli.

Önümüzdeki ekonomik süreç, sadece gevşek mali-sıkı para politikaları ile atlatılacak gibi değil.

Ülkemiz ekonomisini canlandırmak amacıyla önlem alınması ve ekonomi politikasında değişiklikler yapılması gerekiyor.

Kamuda borç yükünün aşağıya doğru çekilmesi, Türk Ticaret Kanunu, Sosyal Güvenlik Reformu, Ar-Ge Yasası ve İstihdam Paketi gibi yapısal değişiklikleri, Hükümetin kar hanesine yazmak gerekiyor.

Yıl sonuna kadar tamamlanacağı belirtilen sanayi stratejisi, sanayi envanteri ve yeni teşvik sisteminin de bir an evvel yürürlüğe girmesi gerek.

Tarım reformu, enerji reformu ve eğitimde kalitenin artırılması gibi konular da kısa sürede düzenlenmeli.

Ayrıca ülke genelinde yatırım yapmak isteyen girişimcilerin sorunlarını kısa yoldan yerinde çözmek amacıyla, valilikler bünyesinde "Tek Adımda Yatırım Bürosu" kurulacak olması olumlu bir gelişme.

Sonuç olarak; ekonominin dünyaya paralel olarak iyi gittiği bir dönemde; hayata geçirilmesi gereken yapısal reformların hala yasalaşamaması, ülkemiz ekonomisinin bugünlerde sancılanmasına neden oluyor.

Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Yasası'nın yürürlüğe girmesi Ağustos ayından Ekim'e ertelendi.

Yüksek sosyal güvenlik açıklarının önlenmesi, yasanın bir an evvel uygulamaya geçmesi ile mümkün.

AR&GE BÜLTEN 2008 HAZİRAN – EKONOMİ

Ülkemizde ekonomik ve siyasi istikrarın sağlanması, istikrarlı büyüme ve kalkınmamızın ön şartı.

Ülkemiz ekonomisi, yüksek faiz- düşük kur politikasından vazgeçmenin yollarını aramalı.

Cari açık, sadece kısa vadeli sermaye hareketleriyle (sıcak para) ile finanse edilmemeli.

Doğrudan yatırımların istikrarlı bir biçimde ülkemize gelmesi için yatırım fırsatları arttırılmalı.

Ülkemizi sıcak paraya muhtaç etmekten kurtaracak, sıcak para cenneti yerine yatırım cenneti olarak anılmamızı sağlayacak, aş ve iş yaratan makro ekonomik politikalara ihtiyacımız her zamankinden daha fazla.

Kaynaklar:

- www.tuik.gov.tr
- www.tcmb.gov.tr
- www.dpt.gov.tr
- www.oecd.org